

UPPDATERING AV DET GEMENSAMMA TILLSYNSPROGRAMMET FÖR MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDET FÖR ÅR 2014

Inledning

Med det här brevet som gäller år 2014 uppdateras de branschvisa tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet som gäller programmets tillsynsperiod för 2011–2014. Utgångsläget har varit att endast nödvändiga frågor uppdateras. I uppdateringsbrevet har ändringsbehoven samlats så att det i brevet hänvisas till de punkter i tillsynsprogrammet som ändringarna omfattar. Inga ändringar har gjorts i det gemensamma avsnittet av tillsynsprogrammet.

Perioden för det nu gällande tillsynsprogrammet utgår år 2014. De centrala ämbetsverken för miljö- och hälsoskyddet har inlett beredningen av den följande programperioden (2015-). Under beredningen kommer man att höra myndigheterna och deras uppfattningar om utvecklandet av tillsynsprogrammen.

1 UPPDATERING AV PROGRAMMET FÖR LIVSMEDELSTILLSYN (EVO) FÖR ÅR 2014

Förfarande vid godkännande och anmälan av tillsynsobjekt (tillägg till avsnitt 4.3.)

Produktionen av groddar som i Finland hittills har klassificerats som verksamhet i livsmedelslokaler anses fr.o.m. 1.7.2013 vara primärproduktion som förutsätter godkännande av livsmedelstillsynsmyndigheten ((EG) Nr 210/2013). Sådana nya produktionsställen för groddar som inleder verksamheten efter 1.7 ska av myndigheten för livsmedelstillsynen i den egna kommunen anhålla om godkännande för primärproduktion (RP 34/2013 om ändring av livsmedelslagen). De produktionsställen för groddar som redan är verksamma och registrerade som livsmedelslokaler kan fortsätta med verksamheten som godkända primärproduktionsställen utan särskilt godkännande. De som övervakar produktionsställena ska dock fastställa genom inspektioner att kraven i de nya bestämmelserna uppfylls (förordningarna (EG) Nr 208, 209, 210 och 211/2013). Kravet på godkännande omfattar inte sådan småskalig groddproduktion som sker inom annan verksamhet i anmälda livsmedelslokaler (t.ex. restauranger). Som frekvens för inspektionerna av primärproduktion av groddar rekommenderas att inspektionerna utförs minst en gång om året.

Offentliggörande av tillsynsuppgifter (ändring av avsnitt 4.6.2.)

I samband med att man ändrade livsmedelslagen infördes i 21 § i lagen ett krav på offentliggörande av tillsynsuppgifter. Enligt stadganden ska en livsmedelsföretagare offentliggöra en handling som tillsynsmyndigheten utfärdat över inspektion av en livsmedelslokal på det sätt som Livsmedelssäkerhetsverket Evira bestämmer. Fr.o.m. 1.5.2013 har systemet Oiva tagits i bruk i hela landet för att gälla minuthandeln med och servering av livsmedel och systemet utvidgas före år 2015 till att omfatta övriga företagare som underordnas livsmedelstillsynen.

I och med Oiva blir genomförandet av uppföljningsinspektioner en väsentlig del av tillsynens offentliggörande, effekt och jämnhet. En företagare har rätt att rätta till ett missförhållande och tillsynsmyndigheten skyldighet att fastställa att missförhållandet har rättats till på det sätt som föreskrivs och anges i Eviras bestämmelse berörande systemet Oiva och i anvisningarna. När man upprättar tillsynsplanen för år 2014 ombes kommunerna att reservera ett tillräckligt antal personresurser för uppföljningsinspektionerna i anslutning till Oiva. En uppskattning av antalet uppföljningsinspektioner är 5-15 % av det totala antalet besök i anslutning till detaljförsäljning och servering av livsmedel.

Revisionerna av livsmedelstillsynen (tillägg till avsnitt 5.3)

Evira håller på att vidareutveckla sitt revisionssystem. Syftet med förnyelsen är att förenhetliga systemet ytterligare och dessutom säkerställa att revisionerna sker under opartiskhet. Avsikten är att de nuvarande

revisionerna från början av 2014 indelas i tre olika funktioner: styrning och värdering av tillsyn, interna revisioner och revisioner av tillsynssektorn.

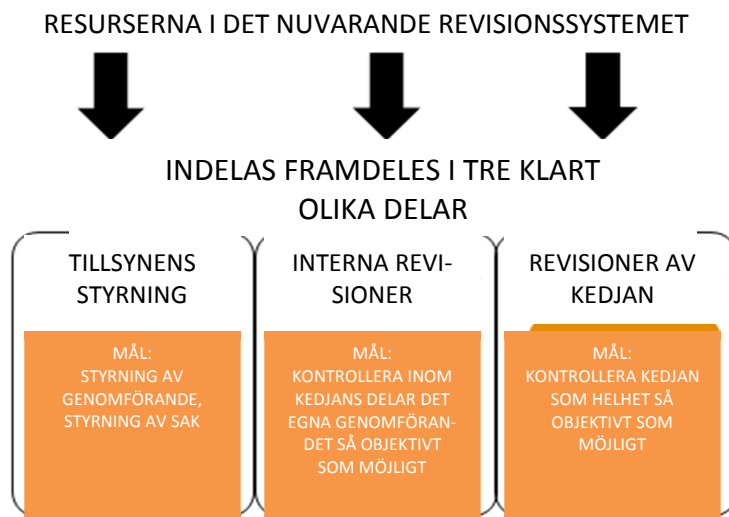

Bild 1. Fördelningen av revisionssystemets resurser fr.o.m. år 2014.

Av dessa är styrning och värdering av tillsyn en funktion där man styr direkt i kontakt med en annan organisation eller funktion, vid intern revision reviderar man organisationens egen verksamhet och kvalitetssystem och revisionerna av tillsynssektorn omfattar gemensamt kedjans alla delar.

Vid revisioner som omfattar kedjans alla delar är avsikten att under året koncentrera sig på bara ett fåtal sakförhållanden och samtidigt förenhetliga verksamhetsättet ytterligare för tillsynssektorerna. Samtidigt ska revisionsplanen för Eviras uppdragsområde uppdateras år 2014.

I framtiden ska revisionerna utföras av oberoende specialistmedlemmar i tillsynssektorn som har genomgått revisionsutbildning. Evira ämnar utbilda mer revisorer, i synnerhet revisorer för revision av tillsynssektorerna kring hela kedjan.

Förslag till fleråriga EVO-projekt (BILAGA 1)

Förslag till fleråriga EVO-projekt 2013-2016			
2013	2014	2015	2016
En projektperson som utbildar inspektörerna i kontrollen av hälsopåståenden	En projektperson som utbildar inspektörerna i kontrollen av hälsopåståenden (forts. från föreg. år till 31.3)	Spårbarhet och indragningar	Ett projekt för kontroll av kontaminanter
	Ett projekt för kontroll av material som kommer i kontakt med livsmedel (1.8 - 31.12)	Ett projekt för kontroll av recept: * ingrediensförteckningars korrekthet och överensstämmelse med märkningar * kompletteringar (inkl. märkningar om näringsvärden) * tillsatsämnen och aromer	
Hygien vid hanteringen av vegetabilier i livsmedelslokaler före detaljförsäljningen	Hygien vid hanteringen av vegetabilier i livsmedelslokaler före detaljförsäljningen		

Ett projekt för kontroll av Listeria i köttprodukter			
--	--	--	--

Tillsynsobjekten som omfattas av den regelbundna tillsynen, tillsynsobjektens riskklasser, normativt antal inspektioner som utförs årligen hos ett objekt och normativ tid att använda för inspektioner (tillägg till tabellen 3 i Bilaga 3).

De antal inspektioner som anges i tabellen kan inte tillämpas direkt på mycket småskalig verksamhet (särskilt anläggningar) eller sådana som är verksamma under bara en del av året (t.ex. sommarkaféer). I sådana fall ska frekvensen av inspektionerna bedömas utgående från verksamhetens omfattning och karaktär. Korrigering: Ställena för produktion av groddar (primärproduktion) rekommenderas bli inspekterade en gång om året, inte en gång/10 år.

2 UPPDATERING AV TILLSYNSPROGRAMMET FÖR KEMIKALIELAGEN FÖR ÅR 2014

Tillsynsprogrammet för kemikalielagen uppdateras inte i det här sammanhanget eftersom regeringens proposition om förnyande av kemikalielagen (RP 38/2013 rd) behandlas som bäst i riksdagen. I regeringsproposition föreslås att marknadskontrollen av kemikalierna koncentreras till Tukes och att uppgifterna för de kommunala kemikalietillsynsmyndigheterna avskaffas. Den nya kemikalielagen avses träda i kraft 1.9.2013.

3 UPPDATERING FÖR ÅR 2014 AV TILLSYNSPROGRAMMET FÖR KONSUMENTSÄKERHETEN

Hela kontrollen av konsumtionsvaror överförs från kommunerna på Tukes (ändring till avsnitt 1.3 Arbetsfördelningen inom konsumentssäkerhetstillsynen)

Kontrollen av konsumtionsvaror har ändrat karaktär på senare tider. Speciellt kring leksaker och kosmetik har lagstiftningen skärpts och blivit mer komplicerad. I nuläget har den lokala tillverkningen av leksaker, kosmetik, ljus och andra produkter som skapar brandfaror omfattats av arbetsinsatsen för de kommunala tillsynsmyndigheterna, men i praktiken har det utförts mycket få kontroller. Det är också oklart i vilken mån det längre är förnuftigt att kontrollera den lokala tillverkningen eftersom produkterna ändå mycket lätt har en riksomfattande spridning, t.ex. via webbutiker. Ofta är produkterna även till karaktären sådana att det är svårt fastställa deras säkerhet utan att de testas. Emedan Tukes till följd av den överenskomna arbetsfördelningen bär ansvaret för den riksomfattande tillsynen över de konsumtionsvaror som avses i konsumentssäkerhetslagen är det mest ändamålsenligt att koncentrera även kontrollen av lokala tillverkare till Tukes, där det redan finns en klar tillsynspraxis kring kontrollen av konsumtionsvaror. På så sätt kan kommunerna koncentrera sina egna resurser helt och hållet på kontrollen av konsumenttjänsterna. I lagen ges kommunerna fortfarande behörighet för kontrollen av lokala tillverkare, importörer och säljare, men Tukes styr kommunerna till att i sina tillsynsplaner endast planera för tillsynen över tjänsterna och avlägsna objekten för kontrollen av konsumentvaror från den regelbundna tillsynen. Anmälningarna kring konsumentvarorna kan i regel skickas till behandling hos Tukes.

Kontrollen av kosmetik föreslås bli överförd på Tullen och Säkerhets- och kemikalieverket (ändring till avsnitt 1.3 Arbetsfördelningen inom konsumentssäkerhetstillsynen)

Regeringen inlämnade onsdagen den 8 maj en proposition till riksdagen med förslag till lag om kosmetiska produkter och lag om ändring av 44 kap. 1 § i strafflagen. Genom den nya lagen verkställs EU:s förordning om kosmetiska produkter Nr 1223/2009/EG på nationell nivå. Det behövs en ny kosmetiklag emedan EU:s kosmetikförordning ersätter 11.7.2013 den nationella kosmetiklagstiftningen, som utgår från det nuvarande kosmetikdirektivet. Lagen avses träda i kraft 11.7.2013. I lagen avses att man avskaffar den nu gällande lagen om kosmetiska produkter (22/2005) och de författningar av lägre nivå som utfärdats med stöd av lagen.

I propositionen föreslås att tillsynsuppgifterna för de nationella myndigheterna koncentreras till Tullen och Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes). De kosmetiska produkter som finns på marknaden och tillverkningarna av kosmetikprodukter avses i proposition bli kontrollerade i regel av Säkerhets- och kemikalieverket och de importerade produkterna av Tullen. Kommunernas och de regionala förvaltningsmyndigheterna uppdrag kring tillsynen över kosmetiska produkter bortfaller då helt och hållet. Även framdeles skulle tyngdpunkten för den praktiska myndighetstillsynen hos Tukes ligga på kontrollen av de kosmetiska produkter som finns på marknaden, och för att säkerställa att de krav kring säkerheten som föreskrivs i EU:s kosmetikförordning efterlevs.

Kontrollen av de tjänster för skönhetsvård (vården som ges av kosmetologerna och frisersalongerna) som erbjuds konsumenterna avses bli alltjämt kvar i konsumentssäkerhetslagen (920/2011) och enligt den såtillvida överenskomna arbetsfördelningen under den kommunala tillsynen och den föreslagna lagen avses inte gälla de egentliga tjänsterna.

Tillsynskriterierna ska framdeles förnyas (avsnitt 5 Riskbedömning av tillsynsobjekten, kontrollfrekvensen samt tidsåtgång för inspektionerna)

Tukes har påbörjat ett arbete för förnyelse av tillsynskriterierna. Syftet är att de nya tillsynskriterierna tas i användning under nästa programperiod, i början av år 2015. De nya tillsynskriterierna ska gälla frekvenserna av inspektioner av objekten inom tyngdpunktsområdena, bedömningarna av tidsåtgången för inspektionerna och metoden för beräkning av tillsynsenheternas tillsynsbehov, dvs. personresurserna som krävs för en fungerande tillsyn över konsumentssäkerhet. Omarbetningen kommer att framträda redan åren 2013 och 2014 i Tukes meddelanden och under kurser.

Tillsynen över larmtelefonitjänsterna (komplettering av avsnitt 2.2 Temaområde: Beaktande och tillämpning av förändringar som den föreslagna konsumentssäkerhetslagens ikraftträdande medför, Nya tyngdpunktsområden)

Larmtelefonitjänsterna avses inte att omfattas av den planliga tillsynen utan kommunerna övervakar dem även i fortsättningen på basis av anmälningarna om tjänsterna ifråga. Tukes sammanträffade senast 9.4 med representanter för social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet och Valvira för att diskutera tillsynen över larmtelefonerna. För närvarande ser det ut som att de flesta larmtelefonitjänsterna erbjuds som stödtjänster inom hemservicen enligt socialvårdslagstiftningen, inte som konsumenttjänster. Tukes och Valvira håller på att utarbeta anvisningar om tillsynen över larmtelefonitjänster för de kommunala socialvårdsmyndigheterna och konsumentssäkerhetsmyndigheterna. Syftet är att anvisningarna blir färdiga under sommaren 2013.

Tillsynsprojekten för konsumentssäkerhetstillsynen år 2014 (ändring till bilaga 2 till tillsynsprogrammet för konsumentssäkerhetstillsynen)

Det riksomfattande tillsynsprogrammet 2014

Säkerheten på näridrottsplatserna, juni-september

Regionala tillsynsprogram 2014

Regionförvaltningsverket i Södra Finland

- säkerheten kring ridtjänsterna, augusti-oktober

Regionförvaltningsverket i Östra Finland

- säkerheten på skatingplatserna, juni-september

Regionförvaltningsverket i Lappland

- säkerheten kring programtjänsterna under vintersäsongen, januari-april

Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland

- säkerheten på klätterplatserna inomhus, mars-maj

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland

- säkerheten kring slalomtjänsterna, januari-april

Regionförvaltningsverket i Norra Finland

- säkerheten kring programtjänsterna, naturstigarna och campinggrutter, maj-september

4 KEMIKALIE-, KONSUMENTSÄKERHETS-, HÄLSOSKYDD- OCH TOBAKSTILLSYNENS GEMENSAMMA RAPPORTERING OCH DATASYSTEMET YHTI

Rapportering samt tidtabellen för datasystemet YHTI (avsnitt 4 rapportering)

De centrala ämbetsverken har fått rikligt av respons på dispositionen av tidtabellen för YHTI-projektet. Utgående från de erhållna gensvaren har man kommit till att tillsynsenheterna kan rapportera tillsynsuppgifterna om kemikalier, konsumentssäkerheten, hälsoskyddet och tobak och utvärderingen av genomförandet av tillsynsplanerna genom det nuvarande rapporteringsförfarandet (med Excel-blanketter) ännu vad gäller tillsynsuppgifterna för år 2013 (rapporteringen om genomförandet av tillsynsplanen med Excel-blanketten till regionförvaltningsverket före 30.3.2014). Responsen från regionförvaltningsverket tillsynsplanen och genomförandet ska tillställas nämnden för behandling.

De tillsynsenheter som förfogar över system som är kompatibla med YHTI kan rapportera tillsynsuppgifterna redan för år 2013 via YHTI. Undantagen är rapporteringen om resultaten av undersökningarna av hushålls- och badvatten (s.k. EU-anläggningar och EU-badstränder) varvid rapporteringen ska lämnas på Excel-blanketter för vattenresultaten år 2013. I fortsättningen rapporteras även resultaten för hushålls-, badstrands- och bassängvatten via YHTI. Det informeras särskilt om tidtabellen.

Valvira och Tukes påminner om att senast från början av år 2014 ska alla tillsynsenheter för miljö- och hälsovården ha system som är kompatibla med YHTI så att tillsynsuppgifterna för år 2014 kan rapporteras via det centraliserade systemet. Valvira har via regionförvaltningsverken sänt ett brev (11/2012) till tillsynsenheterna för miljö- och hälsovården angående ibruktagningen av YHTI och rapporteringen av uppgifterna om tillsynen över hälsoskyddet och tobak.

Våren 2013 arrangerade Valvira och Tukes tillsammans med leverantörerna av kommunala system samt regionförvaltningsverken kurser i YHTI. Materialet från YHTI-kurserna, YHTI-anvisningar och ofta ställda frågor finns på Valviras webbplats:

http://www.valvira.fi/ohjaus_ja_valvonta/ymparistoterveydenhuolto/ymparistoterveydenhuollon_kohdetietojarjestelma_yhti

Frågor och kommentarer kan skickas till: yhti@valvira.fi

5 UPPDATERING AV TILLSYNSPROGRAMMET FÖR HÄLSOSKYDDSAGEN FÖR ÅR 2014

Kontrollfrekvens för tillsynsobjekten (Tillägg till avsnitt 2.3)

Utifrån riskbedömningen kan man öka kontrollfrekvensen för de olika objekten i den mån det anses nödvändigt, eller minska till högst hälften av den kontrollfrekvens som anges i tillsynsprogrammet. Kontrollfrekvensen får dock inte minskas så att kontrollen sker mindre frekvent än vart femte år.

Kontroll av hushållsvattnet i livsmedelslokaler (Specifikation till bilaga 1: Typer av tillsynsobjekt enligt hälsoskyddslagen, kontrollfrekvens och tid som i genomsnitt används för kontrollerna)

På tillsynen över hushållsvattnet i livsmedelslokaler och lokaler där vattnet serveras som ingående i offentlig verksamhet tillämpas direktivet, dvs. den stora hushållsvattenförordningen. Enligt SHM:s tolkningsanvisning kan den kommunala hälsoskyddsmyndigheten besluta att man tillämpar den lilla förordningen på tillsynen över hushållsvattnet i objekten ifråga förutsatt att vissa randvillkor uppfylls. Det är synnerligen viktigt då man beslutar om vilken förordning som ska tillämpas på kontrollen av hushållsvattnet hos livsmedelsföretag att man beaktar verksamhetens såväl omfattning som karaktär, dvs. risken som hushållsvattnet eventuellt ställer för livsmedlens kvalitet.

Livsmedelslokaler där man i bara den egna verksamheten använder bara eget vatten ur en egen brunn ska kontrolleras av myndigheterna vad gäller hushållsvattnets kvalitet. Här är det ändå inte fråga om anläggningar som levererar hushållsvatten emedan de använder vattnet själva utan att leverera det till slutliga konsumenter. Livsmedelslokalernas brunnar och deras konstruktioner behöver således inte stå under regelbunden kontroll så som föreskrivs i hälsoskyddslagen. När man tar prover av hushållsvattnet (t.ex. en gång om året) rekommenderas att även brunnarna inspekteras.

Tillsynen över vattnet på daghem (eller äldrehem, skolor, härbärgen, idrottslokaler, kurscentraler m.m.)

Daghem där man använder vatten ur egna brunnar för bara den egna verksamheten ska kontrolleras av myndigheterna vad gäller vattnets kvalitet (offentlig verksamhet). Här är det ändå inte fråga om anläggningar som levererar hushållsvatten emedan de använder vattnet själva utan att leverera det till slutliga konsumenter. Brunnarna och deras konstruktioner behöver således inte stå under regelbunden kontroll så som föreskrivs i hälsoskyddslagen. När man tar prover av hushållsvattnet (t.ex. en till tre ggr om året) rekommenderas att även brunnarna inspekteras.

Verksamheten på daghem ska inspekteras enligt tillsynsplaner så som föreskrivs i hälsoskyddslagen. I inspektionerna kan man inbegripa de ovan nämnda provtagningarna av vattnet och dito inspektioner av brunnarna och deras konstruktioner.

Till exempel ett kurscenter som har en egen brunn, säljer kurstjänster och använder hushållsvatten ur brunnen i den egna verksamheten: hushållsvattnets kvalitet ska kontrolleras av myndigheten. Här är det ändå inte fråga om en anläggning som levererar hushållsvatten emedan den använder vattnet själv utan att leverera det till slutliga konsumenter.

WHO:s hälsostadga och fartygsinspektioner på basis av denna (avsnitt 2.6. Andra frågor som bör beaktas i planen)

I Finland kommer man att fortsätta med fartygsinspektionerna under lindrigare former än förfarandet i WHO:s hälsostadga. Under år 2013 utformas anvisningar om genomförandet av inspektionerna och på våren 2014 ordnas kurser för de myndigheter som utför inspektionerna. Dessutom kommer Institutet för hälsa och välfärd (THL) att utarbeta verksamhetsanvisningar för de kommunala hälsoskyddsmyndigheterna om möjligheterna att förebygga spridningar av de smittsamma sjukdomar som eventuellt fastställs.

6 UPPDATERING AV TILLSYNSPROGRAMMET FÖR TOBAKSLAGEN FÖR ÅR 2014

Övergångstiden för att hålla tobaksprodukter och deras varumärken synliga gick ut 31.12.2012

I tobakslagen infördes föreskrifter (8 a §, 8 b §, 33 a §) genom en lagändring (1438/2011) om förbud mot att hålla tobaksprodukter och deras varumärken synliga. Enligt 8 a § i 1 mom. i tobakslagen får tobaksproduk-

ter och deras varumärken inte hållas synliga vid detaljförsäljning av tobak, tobaksprodukter, tobakssurrogat, tobaksimitationer eller rökdon. I lagändringen föreskrevs en övergångstid för förbudet mot att hålla synliga enligt vilken tobak, tobakssurrogat, tobaksimitationer och rökdon som fanns på marknaden när lagen trädde i kraft får trots 8 a § 1 mom. vara synliga vid detaljförsäljning till och med den 31 december 2012. Övergångstiden har gått ut.

7 UPPDATERING FÖR 2014 AV PROGRAMMET FÖR TILLSYVEN ÖVER DJURENS HÄLSA OCH VÄLFÄRD SAMT ÖVER VETERINÄRTJÄNSTER SOM KOMMUNERNA ANORDNAR

Informationssystem (avsnitt 5)

Ägandet av *vattenodlingsregistret* har överförts på Evira och sedan år 2012 har regionförvaltningsmyndigheterna (AVI/RFM) haft möjligheten att få bläddringsrättigheter till registret.

Import på den inre marknaden (avsnitt 8.2.12.1)

På s. 201 stryks satserna: "På exempelvis seminstationer för nötkreatur eller svin och lager för sperma av nötkreatur sker granskningen i samband med kontrollen av anläggningarna." (Ea 4:3 JSMf [49/2012](#)) och "Kontrollerna behöver ändå inte rapporteras till TRACES för alla partiers del." (Medlemsländerna kan om de så önskar kontrollera alla partier av produktionsdjur).

Export till länder utanför EU (avsnitt 8.2.12.3)

På s. 202–203: Ändras satsen "I fråga om levande djur utförs kontrollerna och ifylls intygen vanligen av kommunalveterinären, i fråga om könsceller och embryon av nötkreatur och svin av länsveterinären." till formen "I allmänhet utförs kontrollerna en kommunal veterinär som ifyller intygen" (Ea 4:3 JSMf [49/2012](#))

Utvärdering av planerna och tillsyn över genomförandet (avsnitt 10.1)

Evira har utfärdat en anvisning 15908/1 (23.11.2012) om utvärderingen av genomförandet av kommunala tillsynsplaner för veterinärvården. Anvisningen kommer att uppdateras om utvärderingen av genomförandet av planerna för år 2013.

Veterinärvårdsprogrammets tyngdpunkter för 2014 samt planen för åren 2015–2016 har uppdaterats i en separat bilaga (BILAGA 1)

Bilagan om hälsoskyddsprogram avskaffas tillsvidare. Genom den nya djursjukdomslagen förändras innehållet i hälsotillsynsprogrammen och anvisningarna vad gäller dem uppdateras efter att lagstiftningen har förnyats. (BILAGA 3)

I anläggningar med avelsfisk görs virusprovtagningarna år 2013 i alla laxfiskanläggningar med avelsfisk, inte vartannat år som det nu står i tabellen. Tillsynsprogrammet för fisksjukdomar år 2014 utarbetas i slutet av år 2013. (BILAGA 4)